

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 6119/2020
21.01.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Драган Величковић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Ружица Дугошија, адвокат из ..., ради вршења родитељског права, начина одржавања личних односа и издржавања, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 846/2018 од 19.11.2019. године, у седници одржаној 21.01.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 846/2018 од 19.11.2019. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Великој Плани П2 357/17 од 03.10.2018. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен захтев тужиле и малолетна ВВ, рођена ...2012. године, поверена је на самостално вршење родитељског права мајци и одређено је да ће пребивалиште малолетног детета бити на адреси мајке у ... у Улици ... . Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиле којим је тражила да јој се повери на самостално вршење родитељског права малолетни ГГ, рођен ...2010. године, као и захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужени да на име издржавања деце плаћа по 5.000,00 динара, почев од дана подношења тужбе па до 05-тог у месецу за текући месец. Ставом трећим изреке, делимично је усвојен противтужбени захтев туженог и малолетни ГГ, рођен ...2010. године поверен је оцу на самостално вршење родитељског права. Ставом четвртим изреке, одбијен је предлог туженог да се малолетна ВВ, рођена ...2012. године, повери оцу на самостално вршење родитељског права. Ставом петим изреке, одређен је начин одржавања личних односа између малолетне деце и родитеља, на тај начин што ће деца проводити заједно сваки викенд наизменично код једног и другог родитеља, од петка од 17.00 часова до недеље у 18.00 часова, верске и државне празнике наизменично код једног и другог родитеља, као и зимски и летњи распуст, на тај начин што ће родитељи наизменично долазити и враћати малолетну децу. Ставом шестим изреке, обавезана је тужилца да на име издржавања малолетног ГГ и малолетне ВВ плаћа месечно по 8.000,00 динара за свако дете, почев од 18.07.2016. године до дана преузимања малолетне ВВ и то од 01. до 05.-тог у месецу за текући месец на руке законском заступнику малолетне деце оцу, док ће све заостале рате исплатити у року од 8 дана по пријему пресуде, под претњом

принудног извршења. Ставом седмим изреке, за веће потраживање од траженог од 12.000,00 динара до досуђеног 8.000,00 динара по детету је одбијено, као неосновано. Ставом осмим изреке, одлучено је да ће од дана преузимања малолетне ВВ од стране тужиле сваки родитељ сносити трошкове издржавања своје малолетне деце. Ставом деветим изреке, одбијен је предлог туженог да се одреди привремена мера и да се малолетни ГГ и ВВ повере оцу на самостално вршење родитељског права, да се обавезе тужилца да на име издржавања деце плаћа месечно по 7.000,00 динара за свако дете почев од 20.02.2017. године па надаље, док за то постоје законски услови, од 01. до 05.-тог у месецу за текући месец на руке законском заступнику малолетне деце оцу, до правноснажности пресуде, да се одреди начин одржавања личних односа између малолетног ГГ и ВВ и тужиле, на тај начин што ће малолетни ГГ и малолетна ВВ проводити код мајке први, трећи и четврти викенд у месецу од петка у 18.00 часова до недеље у 18.00 часова, затим средом од 17.00 часова до 20.00 часова, оне недеље када се викендом не виђају, сваки други државни и верски празник, дан славе коју породица слави, други дан рођендана малолетне деце, пола зимског и пола летњег распуста. Ставом десетим изреке, одбијен је предлог тужиле да се одреди привремена мера и да се малолетна деца странака повере мајци на самостално вршење родитељског права. Ставом једанаестим изреке, одбијен је као неоснован предлог тужиле да се одреди привремена мера и да се обавезе тужени да на име издржавања малолетне деце плаћа по 7.000,00 динара. Ставом дванаестим изреке, одбијен је предлог туженог да се одреди привремена мера и да се малолетна деца странака повере оцу ради самосталног вршења родитељског права до правноснажног окончања парничног поступка. Ставом тринаестим изреке, одбијен је предлог туженог да се одреди привремена мера и да се обавезе тужилца да на име издржавања деце плаћа месечно по 10.000,00 динара за свако дете почев од 01.05.2018. године па надаље. Ставом четрнаестим изреке, одбијен је, као неоснован предлог туженог да се одреди привремена мера и да се одреди начин одржавања личних односа између малолетне деце и тужиле и то тако што ће их тужилца узимати сваког првог и трећег викенда у месецу, почев од петка од 17.00 часова до недеље у 17.00 часова, за време државних и верских празника наизменично, на тај начин што ће тужилца узимати малолетну децу испред куће оца и водити их на адресу пребивалишта. Ставом петнаестим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 846/2018 од 19.11.2019. године, ставом првим изреке, одбијене су, као неоснована жалбе странака и потврђена првостепена пресуда у ставу другом, трећем, десетом, једанаестом, дванаестом, тринаестом, четрнаестом и петнаестом изреке. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом и четвртном изреке, тако што је малолетна ВВ, рођена ...2012. године поверена на самостално вршење родитељског права оцу и одређено да ће пребивалиште детета бити на адреси оца у ..., ..., у ... . Ставом трећим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу петом изреке, тако што је одређен начин одржавања личних односа између малолетне деце и мајке на тај начин што ће малолетна деца проводити код мајке први, трећи и четврти викенд у току месеца, на тај начин што ће их мајка преузимати после школе петком од 17.00 часова и враћати до недеље у 17.00 часова, сваки други државни и верски празник, дан славе, други дан рођендана малолетне деце, половину зимског и половину летњег распуста. Ставом четвртим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу шестом, седмом и осмом изреке, тако што је обавезана тужилца да на име издржавања малолетне деце плаћа месечно од по 8.000,00 динара за свако дете, сваког првог до петог у месецу за текући месец на руке законском заступнику малолетне деце, оцу почев од 20.10.2017. године

па убудуће, док за то буду постојали законски услови или се обавеза не промени другом судском одлуком, док је противтужбени захтев одбијен, као неоснован за већи износ и то за износ од по 2.000,00 динара за свако дете (преко досуђеног износа од по 8.000,00 динара до траженог износа од по 10.000,00 динара за свако дете), са законском затезном каматом од подношења противтужбе на досуђени износ издражвања од по 8.000,00 динара за свако дете од дана подношења противтужбе до 20.10.2017. године, као и за издржавање малолетне деце од стране тужиле у висини од по 8.000,00 динара за период од подношења противтужбе до 20.10.2017. године. Ставом петим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Против првостепене пресуде донете у другом степену тужилца је благовремено изјавила ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужени је дао одговор на ревизију.

Врховни касациони суд је на основу члана 408. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 87/18), испитао побијану одлуку и утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на друге битне повреде одредаба парничног поступка, због којих се ревизија може изјавити на основу члана 407. став 1. ЗПП.

Према чињеничном стању утврђеном пред првостепеним и другостепеним судом, странке су живеле у ванбрачној заједници седам година, која је престала јуна 2015, када је тужилца напустила домаћинство туженог. Имају двоје малолетне деце, ГГ, рођеног ...2010. године и ВВ, рођену ...2012. године. Тужилца је прво засновала ванбрачну заједницу, а потом брачну заједницу са ДД, са којим има малолетно дете, које је рођено ... 2018. године. Живе у породичној кући супруга тужилце, у заједници са његовим родитељима, који имају 70 година, с тим што је мајка везана за инвалидска колица. Кућа је површине око 100 м² и опремљена у складу са потребама породице и условима становања. Тужилца је рођена ... године, завршила је основну школу. Супруг тужилце је запослен и зарађује око 30.000,00 динара месечно. Тужени је рођен ... године, завршио је средњу школу, по занимању је ... и живи у породичном домаћинству са децом, мајком и сестрама. Када тужени ради, о деци се старају његова мајка и његове сестре, с тим што његова мајка није у добрим односима са тужилом. Тужени је запослен и зарађује око 40.000,00 динара месечно. Мајка туженог је пензионер и на име пензије месечно прима између 13.000,00 динара и 14.000,00 динара, обе сестре туженог су запослене, од којих једна зарађује 300 евра месечно. Комуналне трошкове сnose сви, али највећим делом тужени. Малолетни ГГ похађа трећи разред основне школе, а малолетна ВВ први разред основне школе. Школа се налази на око 4 – 4,5 километара од места становања туженог, а деца ради одласка и повратка из школе користе аутобуски превоз, а до аутобуса их прате мајка туженог или сестра туженог. Укупни трошкови исхране, одеће и обуће деце су 20.000,00 динара месечно, за свако дете. ГГ тренира ..., за који месечно плаћа 1.300,00 динара. Када деца бораве код тужилце три викенда у месецу, тада су укупне потребе за децу током сваког викенда око 5.000,00 динара, у шта улазе и трошкови такси превоза, јер у време када тужилца враћа децу туженом нема другог превоза. Тужилца је туженом плаћала по 7.000,00

динара на име издржавања деце до укидања прве пресуде у овом поступку, а након тога је престала да плаћа. Странке су се договориле да висина издржавања месечно буде по 5.000,00 динара за свако детете, укупно 10.000,00 динара. У току трајања заједничког живота странке су делиле обавезе око подизања малолетне деце и имају потенцијале да се старају о њима. Од прекида ванбрачне заједнице странака малолетна деца бораве код оца, редовно одлазе код мајке и имају добар однос са мајком и њеним супругом. Тужилца има подршку своје мајке, која је мотивисана да јој помогне. Оба родитеља поседују капацитете да се самостално брину о деци. Малолетна деца желе да наставе да живе као и до сада, код оца, а да редовно одлазе код мајке преко викенда и празника. У најбољем интересу малолетне деце је да наставе да живе са оцем и редовно виђају мајку, а није у најбољем интересу малолетне деце да буду раздвојена, јер деца живе заједно дужи низ година, а у нестабилној породичној ситуацији додатно су се зближила.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је малолетну ВВ поверио мајци, а малолетног ГГ оцу, на самостално вршење родитељског права, уредио начин одржавања личних односа малолетне деце са родитељима и одлучио о издржавању, применом члана 6, 77, 61, 154, 160, 205, 270. и 272. Породичног закона.

Правилно је другостепени суд одлучио, правилном применом члана 6, 61, 77, 78, 154, 160, 205, 266, 270. и 272. Породичног закона и члана 3. Конвенције Уједињених нација о правима детета када је, након одржане расправе, делимично потврдио, а делимично преиначио првостепену пресуду, тако што је потврдио првостепену пресуду у делу у коме је одлучено да се малолетни ГГ повери оцу на самостално вршење родитељског права, а преиначио у погледу одлуке о поверавању малолетне ВВ, тако што је малолетну ВВ поверио оцу, на самостално вршење родитељског права, уредио начин одржавања личних односа малолетне деце са мајком на начин како је то ближе наведено у ставу трећем изреке другостепене одлуке и обавезао мајку да на име издржавања малолетне деце плаћа од по 8.000,00 динара месечно, за свако дете почев од 20.10.2017. године па убудуће.

И по оцени Врховног касационог суда, а код утврђеног да оба родитеља имају добре капацитете да се старају о малолетној деци, да добро препознају и задовољавају све потребе малолетне деце и да имају добре и прихватљиве услове за живот, да постоји јака емотивна веза између малолетног ГГ и оца и да постоји приврженост између малолетне ВВ и оца, да је процењено да је отац одговоран родитељ, да се малолетна деца већ три године налазе у породици код оца, у којој су добро адаптирана, где имају сву потребну бригу, негу и старање, да у вршењу родитељског права туженом помажу мајка и сестре, са којима живи у породичном домаћинству, да су се малолетна деца додатно зближила и да су непосредно изразила своје мишљење, јер је малолетној деци омогућено да изразе своје мишљење без присуства родитеља, а након тога и у присуству родитеља и да је од стране малолетне деце јасно предочено родитељима да оба малолетна детета желе да наставе да живе као и до сада, односно да бораве код оца, а да редовно одлазе код мајке преко викенда и празника, то је другостепени суд правилно закључио да је у најбољем интересу малолетне деце да буду поверена оцу, који ће самостално да врши родитељско право, правилном применом члана 77. став 3. Породичног закона, након што је дат налаз и стручно мишљење од стране органа старатељства, које је прибављен на основу члана 270. истог закона и вођењу рачуна о најбољем интересу малолетне деце. Најбољи интерес деце је правни стандард прописан чланом 3. Конвенције Уједињених нација о правима детета,

који је преузет и одредбама члана 6. и 266. став 1. Породичног закона и цени се према околностима сваког случаја. Од стране другостепеног суда правилно је цењен најбољи интерес заједничке малолетне деце странака, с обзиром да је процењено да оба родитеља поседују капацитете да се самостално брину о малолетној деци, да су се малолетна деца додатно зближила, да постоји јака емотивна веза између малолетног ГГ и оца и приврженост између малолетне ВВ и оца, и да је малолетној деци омогућено да изразе своје мишљење без присуства родитеља, а након тога и у присуству родитеља и да је од стране малолетне деце јасно предочено родитељима да оба малолетна детета желе да наставе да живе као и до сада, односно да бораве код оца, а да редовно одлазе код мајке преко викенда и празника, то је у најбољем интересу малолетне деце да буду поверена оцу и да он самостално врши родитељско право.

Неосновани су наводи ревизије којима се оспорава налаз и стручно мишљење органа старатељства, а на тај начин и одлука другостепеног суда о поверавању малолетне деце, с обзиром да се орган старатељства и пред првостепеним судом и пред другостепеним судом детаљено изјаснио у везе процене подобности оба родитеља да самостално врше родитељско право, а све како би се утврдило који родитељ боље препознаје интерес деце, осим тога омогућено је и малолетној деци да изразе своје мишљење без присуства родитеља, а што су све поновили и у присуству родитеља и да је од стране малолетне деце јасно предочено родитељима да оба малолетна детета желе да наставе да живе као и до сада, да бораве код оца, а да редовно одлазе код мајке преко викенда и празника. Мишљењу деце посвећена је дужна пажња у складу са годинама и зрелашћу деце, с обзиром да су малолетна деца комуникативна, да се са њима лако успоставља контакт и да су по процени психолога емотивно и социјално зрела у степену очекиваног за њихов календарски узраст и да се њихово мишљење може уважити. Сходно напред наведеном, процена најбољег интереса заједничке малолетне деце странака правилно је извршена од стране другостепеног суда, који је поред налаза и стручног мишљења органа старатељства ценио и остале изведене доказе, и правилно закључио да је у најбољем интересу малолетне деце, да и даље остану у домаћинству оца и да отац самостално врши родитељско право, посебно када се има у виду да се отац у претходном периоду у свему на задовољавајући начин старао о малолетној деци, да не постоје околности које би указивале да је отац компромитован да врши самостално родитељско право, будући да је утврђено да деца функционишу добро, као и да оба малолетна детета желе да наставе да живе као и до сада, да бораве код оца, а да редовно одлазе код мајке.

Одлука о начину одржавања личних односа малолетне деце са мајком донета је правилном применом члана 61. став 1. Породичног закона, којим је прописано да дете има право да одржава личне односе са родитељем са којим којим не живи и чланом 78. ставом 3. истог закона, који прописује право и дужност родитеља који не врши родитељско прво да са дететом одржава личне односе. Начин одржавања личних односа одређен је у складу са предлогом органа старатељства, а предложен и усвојен начин одржавања личних односа малолетне деце и тужиле примерен је садашњим приликама и усклађен је са узрастом деце и њиховим садашњим развојним потребама.

Правилно је другостепени суд, на основу члана 160., 161. и 162. Породичног закона утврдио обавезу тужиле да доприноси издржавању малолетне деце месечним износом од по 8.000,00 динара. Наиме, заједничка малолетна деца странака рођена су 2010. године и 2012. године, па је побијаном одлуком правилно примењено материјално право, прописано чланом 160. став 1. и 2. Породичног закона приликом

утврђивања њихових потреба, од чега зависи одлука о висини доприноса њиховом издржавању од стране мајке, као родитеља са којим не живе. Правилан и потпун развој детета подразумева право на обезбеђење најбољих животних и здравствених услова. Дете има право на издржавање од оба родитеља, док се висина издржавања одређује према потребама повериоца издржавања и могућностима дужника издржавања, како је то прописано чланом 154. став 1. и 160. став 1. Породичног закона. Могућности родитеља, као дужника издржавања зависе од његових прихода, могућности за запослење и стицања зараде, његових личних потреба, обавезе да издржава друга лица и других околности од значаја за одређивање издржавање, како је то прописано чланом 160. ставом 3. Породичног закона, а приликом одређивања висине издржавања мора се водити рачуна и о минималној суми издржавања, која се одређују у висини накнаде за лица на породичном смештају, коју утврђује надлежно министарство, како је то прописано чланом 160. ставом 1. и 4. Породичног закона. Правилна примена наведених одредби Породичног закона, обавезује суд да приликом одређивања висине издржавања води рачуна о најбољем интересу малолетне деце, док се обавеза родитеља, као дужника издржавања, заснива на критеријуму одговорног родитеља, што значи да је родитељ који не живи са малолетним дететом увек у обавези да доприноси његовом издржавању и то бар у висини минималне суме прописане чланом 160. став 4. Породичног закона. Једино на овај начин малолетној деци се може обезбедити сума неопходна за задовољење њихових потреба и то егзистенцијалних, здравствених, образовних и социјалних. Супротно наводима ревизије, побијаном одлуком правилно су оцењене све наведене околности, односно потребе малолетне деце, имајући у виду њихов узраст, као и могућности тужиље, које су утврђене у складу са чланом 160. ставом 3. Породичног закона, па је правилан закључак другостепеног суда, да иако је мајка незапослена и да има обавезу да издржава још једно малолетно дете које је рођено 2018.године, да плаћањем износа од по 8.000,00 динара месечно, за свако дете неће бити угрожена егзистенција тужене, као дужника издржавања. Преко висине издржавања од по 8.000,00 динара месечно, за коју је тужена обавезана да учествује у издржавању малолетне деце, а до висине укупно утврђених потреба малолетне деце, учествоваће отац малолетне деце и то како у материјалним средствима, тако и радом, који се огледа у чувању, подизању, васпитању, образовању и заступању њихових других интереса, у обиму који је довољан за задовољење животних потреба узраста малолетне деце.

Са напред наведених разлога, а на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа - судија
Слађана Накић Момировић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић